

SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN TANRI ALGISI: BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Social Work Students' God Perception: A Sample Of Bingöl University

Hıdır APAK*

ÖZET

Tanrı imajı; sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin gelecekteki profesyonel uygulamalarını etkileyebilecektir. Bu araştırmanın amacı Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerinin Tanrı algılarını incelemektir. Araştırmanın örneklemini Bingöl Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde okuyan 274 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak; sosyo-demografik veri formu ve Tanrı Algısı Ölçeği uygulanmıştır.

Bu çalışma, tarama modelinin kullanıldığı nicel bir araştırmadır. Araştırma kapsamında Tanrı algısının, cinsiyet ve bölüme isteyerek gelip gelmeme açısından değişip değişmediği de incelenmiştir. Sonuçlar, Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerinin Tanrı'ya sevgi yönelimli ve olumlu özellikleriyle algıladığını göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyet, bölüme isteyerek gelip gelmeme ve subjektif dindarlık algılarının Tanrı algıları düzeylerinde farklılaşmaya yol açtığı; sınıf düzeyi değişkenlerinin ise öğrencilerin Tanrı algıları düzeylerinde farklılaşmaya yol açmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal hizmet, Tanrı algısı, Üniversite öğrencileri

ABSTRACT

Image of God affects social work students' professional practice in future. The aim of this study is to investigate the God perception level of social work students. The sample of the study consisted of 274 students studying in Bingöl University Social Work department. As data collection instruments for this study, socio-demographic form and God Perception Scale were administrated to the students.

This study is a qualitative investigation that used survey model. Also in the study, it is investigated whether perception of god changed according to genders, and students' choosing the department willingly or unwillingly. Results show that social work students perceive God in love and in positive ways. Also, genders, choosing

* Doktora Öğrencisi, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Programı, hidirapak@hotmail.com.

the department willingly/unwillingly and students' subjective perception of God make differentiation in the level of perception of God while class level variables do not make.

Keywords: *God Perception, Social work, University students*

1. GİRİŞ

Tarihsel sürece bakıldığında, özellikle temel dinler olmak üzere pek çok dine müntesip bireylerin genel bir Tanrı algısının olduğu görülür. Tanrı algısı; bireyin Tanrı'yı nasıl algılayıp nasıl gördüğü ve Tanrı'ya yönelik tüm görüşleri, duygu ve düşünceleridir. İnanan veya inanmayan her insanın zihninde Tanrı ile ilgili bir şeması vardır ve bireyin sahip olduğu bu şema; onun çevresi, dini ve kişiliği tarafından şekillenen bir yapıdır. Bu yapıyı oluşturan etmenler de bireyin Tanrı'ya yönelik algısının olumlu veya olumsuz yönde gelişmesini etkilemektedir. Başka bir ifade ile Tanrı algısı kişinin sosyo-kültürel çevresinden, aldığı eğitimden ve içsel yaşantılarından etkilenmektedir ve farklılaşmaktadır (Güler, 2007a; Kartopu, 2014). İnsanların Tanrı'ya yönelme nedenlerinin farklılaşması, insan ve Tanrı ilişkisinin sübjektif bir yönünün olduğunu gösterir. Bu durum da doğal olarak bireylerin Tanrı ile ilişki biçimlerinde farklılıklar ortaya çıkacaktır (Acar, 2014).

Sosyolojik perspektiften bakıldığında Tanrı imajı/ algısı, bireyin genel anlam sistemi veya dünya görüşünün bir parçasıdır. Bu anlam ve dünya görüşü bireylerin algılarını ve olayları ve yaşam deneyimlerini yorumlayan bir çerçeve sağlar (Faver, Cox&Callahan, 2003). Tanrı algısı bu açıdan insanın yaşantısını, kendine ve dünyaya bakış açısını belirleyebileceği için çok önemlidir. Tanrı tasavvurları, öncelikle iç ve dış gerçeklikler arasında köprü görevi görür. Pozitif veya yardımsever bir tanrı tasavvuru, deruni gerçekliği desteklemek suretiyle dış gerçeklikle daha fazla ilişki kurabilmeyi sağlayan benlik duygusunu güçlendirir. Negatif bir tanrı tasavvuru ise endişeyi tahrik edip, temel güvensizliği besleyebilir. Tanrı tasavvuru, duygusal ve bilişsel olarak insanın benlik algısına paralel olarak seyreder. Bu tasavvur, kişinin kendini nasıl algıladığına bağlı olarak pozitif ya da negatif şekilde yapılabilir (Mehmedoğlu, 2011:41-42). Özellikle, Tanrı'ya inancının olması ve ruhani deneyimlere sahip olmanın insanların kendileri, diğer insanlar ve dünya hakkında geniş, daha derin ve ruhen esinlendirici anlamlar ve perspektifler elde etmesine ve böylelikle iyiliği ve ahlaklılığı harekete geçirmesine yardımcı olur (Richards ve Bergin, 2011: 105).

Tanrı kavramı ve algısı, pek çok disiplinin doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiği, çok kapsamlı bir alandır. Ancak literatür incelendiğinde bu ilginin sosyal hizmet disiplini adına daha çok dolaylı olduğu, doğrudan Tanrı algısını konu edinen çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Tanrı algısı, tinsellik ve sosyal hizmet (spirituality and socialwork) alanında daha çok sosyal çalışmacıların öznel dindarlığı ve tinselliği konularına dikkat çekmek için kullanılmıştır. Türkiye'de ise bu tür çalışmalara sosyal hizmet literatüründe rastlanılmamıştır. Bu açıdan bu çalışma Türkiye'de sosyal hiz-

met ve tinsellik alanında doğrudan Tanrı algısını konu edinen araştırma olup, çalışmanın temel amacı; sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin Tanrı algılarını belirlemektir. Araştırmanın amacı doğrultusunda problem cümleleri şu şekilde ifade edilebilir:

1. Sosyal hizmet öğrencilerinin Tanrı algıları nasıldır?

2. Sosyal hizmet öğrencilerinin Tanrı algıları cinsiyet, sınıf düzeyi, öznel dindarlık düzeyleri ve bölümü isteyerek tercih etme değişkenlerine göre değişmekte midir?

Bu çalışmada öncelikle Tanrı algısı ve sosyal hizmet ilişkisi kuramsal olarak özetlenmiş, ardından da alan araştırmasından elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Sosyal hizmet en yalın haliyle; “insanlara kendi sosyal çevreleri içinde ve gerekirse sosyal çevrelerini değiştirerek, maksimum düzeyde yardım etme işlevi” gören bir meslektir (Sheafor ve Horejsi, 2014: 19). Başka bir tanıma göre sosyal hizmet,

“kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal sorun yoksulluklarının giderilmesine ve gereksinimlerinin karşılanmasına, sosyal sorunların önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarını iyileştirilmesi yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünüdür. Bu bütün çerçevesinde, çevresi içerisinde birey odağında, mikro, mezo ve makro düzeyde, mesleki işbirliği çerçevesinde sosyal hizmet eğitimi sonucu edinilen bilgi, beceri ve değerler doğrultusunda hizmet sunan bir meslek ve disiplindir” (Duyan,2012: 32)

Sosyal hizmet uygulaması insanlık tarihinin başlangıcından bu yana var olan kadim bir uygulamadır. İnsanoğlu çok eski tarihlerden bu yana, engelliler, yoksullar gibi toplumdaki olanak ve hizmetlerden yeteri kadar yararlanamayan dezavantajlı kesimlere yardım etmeyi düşünmüştür. İnsani amaçlarla ve uhrevi bilinç ile gerçekleştirilen insana yardım etme duyguları, sosyal hizmetin özünde tarihsel süreç içinde varlığını her zaman korumuştur. Musevilik, Hıristiyanlık, Müslümanlık gibi dinler bu düşüncenin somut örneklerini bünyelerinde taşırlar (Kongar, 1972, 147; Yaman, Karakulak & Dağlar, 2015: 15). Sosyal hizmetlerin tarihteki ilk sunumları gözle görülebilir yönleriyle dini temsilciler aracılığı ile yapılmıştır. Türkiye’deki sosyal hizmet ve din ilişkisi perspektifine bakıldığında bir bağlantı olduğunu ifade edebiliriz. Osmanlı tarihi boyunca “sosyal hizmetler” kapsamında yer alan sayısız etkinliğin ve örgütlenmenin geliştirildiğine tanık olunmaktadır (Karataş ve Erkan, 2005). Osmanlı döneminde kurulan vakıflar, yoksul, dul ve yetimlerin gereksinimlerini karşılamada etkin rol oynamışlardır. Osmanlı’nın ilk dönemlerinden itibaren yürütülen sosyal hizmet faaliyetlerinin birçoğunun dini temellere dayandığını ve insanların inanç kaynaklı yardım çalışmalarını yürüttüklerini ifade edebiliriz (Kut, 1983).

Osmanlı’nın son dönemleri; yani 19. yy’ dan itibaren devletin sosyal hizmetlerde daha aktif olduğunu ve daha profesyonel çalışmaların başladığını ifade edebiliriz. Dini temelli çalışmalar aynı şekilde bu dönemde de ağırlığını hissettirmektedir. 1920’lerden sonra ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasından 1957’lere kadar sos-

yal çalışma disiplininin profesyonel bir kimlik kazandığı, batılı anlamdaki meslekleştiği (Özgür, 2014: 18); yani ülkemizde 1957’de oluşturulan süreç zaten mevcut bir şeyin yeniden yapılanması, yeni bir anlayışla, çağdaş ve bilimsel bir yaklaşımla ele alınması anlamına gelmektedir.

1990’lardan sonra bilim dünyasından din ve tinselliğin tekrardan ilgi alanına girmesi Türkiye’de de farklı alanlarda tartışılmasına sebebiyet vermiştir. Sosyal hizmet açısından dünyada Amerika gibi birçok ülkede din ve tinsellik sosyal çalışmanın ilgisini çekmiştir (Canda ve Furman, 1999). Türkiye’de ise sosyal çalışma alanında bu ilgi zayıf kalmıştır. Türkiye’de sosyal hizmet camiası daha çok sekülerleşmiş bir Batı tasavvuruna sahiptir. Halbuki Fransa’da okulların neredeyse üçte biri Katolik kilisesine aittir. Sosyal hizmet okullarının çok önemli bir bölümü Avrupa’da Katolik, Protestan ya da Evangelik kiliselerine aittir. Yani sosyal hizmet Batıda aslında dini köklerinden kop(a)mamıştır (Akbaş, 2014: 110).

Bireyin dünya görüşlerini çevreleyen bilişsel şemalar fazladır. Sosyal çalışmacılar ve diğer yardım mesleği sahiplerinin bakış açılarını ve yorumlarını da çevreleyen dünya görüşleri vardır. Bunlardan biri de ampirik olmayan varsayımlara dayalı ve uygulamayı etkileyen tanrı imajlarıdır. Tanrı imajı bireyin genel yorumsal çerçevesini etkiler. Çünkü, uygulayıcıların dünya görüşü farkında olmadan yardım sürecini etkiler (Faver vd., 2003). Tanrı imajı; sosyal çalışmacıların inanç sistemlerinin bir parçasıdır ve profesyonel uygulamalarını birebir etkilemektedir. Örneğin, Larsen (2011) yaptığı çalışmada; kişisel maneviyat(tinsellik) ve sosyal hizmet uygulaması arasında potansiyel örtüşmeler olduğunu desteklemektedir. Araştırmaya katılanların yarısı sahip oldukları tinselliklerinin sosyal hizmet uygulamasını etkilediğini, yarısına yakınının da sosyal hizmet alanında çalıştıktan ve mesleği ifa ettikten sonra tinselliklerinin etkilendiğini ifade etmiştir. Sosyal çalışmacılar uygulama alanında hemen hemen her gün adaletsizlik, ayrımcılık, şiddet, yoksulluk ve temel ihtiyaçların karşılanmaması gibi sorunlarla boğuşan insanlar ile karşılaşır. Tükenmişlik yaşamadan ve motivasyonlarını sabit veya yüksekte tutmak için, sosyal çalışmacılar umut verici bir tinsellik(maneviyat) geliştirmelidir. Shefor ve Horejsi (2014: 51-52) “bazı insanları sosyal hizmet alanında, bir kariyer ve meslek edinmeye iten şey nedir?” sorusuna cevaben birçok sosyal çalışmacının, tinsel ve dini inanç ve değerleriyle ilişkili bir cevap sunacağını ifade etmişlerdir. Bu duruma sosyal hizmet bölümünde okuyan öğrencileri de ekleyebiliriz. Tinsellik ve din ise, hayatın şu temel sorunlarıyla uğraşır: “Hayatımın yüksek bir amaç ya da anlamı var mı? Hayatımı nasıl yaşamalıyım? Neyin doğru neyin yanlış olduğuna nasıl karar vermeliyim? Neden dünyada bu kadar çok kötülük ve acı var? Neden dünyada bu kadar çok iyilik ve sevgi mevcut? Tanrıyla nasıl iletişim kurarım? Tanrı var mı? Tanrı nedir? Tanrıya olan inancımı gerektirebilir miyim?, Tanrı ile ilgili çıkarımlar geçerli midir?Tanrıya olan inancım olmazsa değerlerden yoksun mu olurum?” (Osman, 2012: 159-164; Osman, 2015a: 17-84; Osman, 2015b: 15-161).

Tanrı imajının,yardım mesleklerinde neden önemli olduğunu açıklamak önemlidir. Özünde, Tanrı imajları insanların aşkın ya da nihai varlığa ilişkin kendi algılarını anlattıkları birer metafordurlar. Aslında, sosyal çalışmacıların Tanrı imajları özellikle uygulama ile ilişkilidir çünkü, sosyal hizmetin değerleri ile ilişkili Tanrı metaforları sunar. Din bilimleri çalışmalarında Tanrı imajı, maneviyatın hemen hemen bütün kavramsallaştırılmasında bir bileşendir. Maneviyat inançlarla ilişkilidir. İnanç da Tanrı imajlarını kapsar (Faver vd., 2003).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinin kullanıldığı bir araştırmadır. Bu modelin bir gereği olarak da betimsel ve ortaya çıkarıcı bir alan araştırması yapılmıştır (Karasar, 2010: 81). Bu araştırma deseni belli bir grubunun belli bir konuya ilişkin görüş, düşünce, eğilim (tutum vb.), davranışlarını belirlemeye yardımcı olmakla birlikte geniş bir örneklem grubuna ulaşma imkanı sunmaktadır (Büyüköztürk ve ark., 2009).

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2015- 2016 eğitim- öğretim yılında Bingöl Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde öğrenim gören 1,2,3 ve 4. sınıf öğrencisi 865 kişi oluşturmaktadır.Araştırmanın örneklemine ait betimleyici bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcılara Ait Bazı Betimleyici Bilgiler

Değişken	n	%	Değişken	n	%
Yaş			Sınıf Durumu		
18-19	72	26,3	1. Sınıf	81	29,6
20-21	121	44,2	2. Sınıf	77	28,1
22-23	63	23,0	3. Sınıf	88	32,1
24 ve üstü	18	6,5	4. Sınıf	28	10,2
Cinsiyet	n	%	Bölüme İsteyerek Gelip Gelmeme Durumu	n	%
Kadın	144	52,6	Evet	196	71,5
Erkek	130	47,4	Hayır	78	28,5
Dindarlık Düzeyi	n	%	TOPLAM	n	%
Çok Dindar	7	2,6		274	100
Dindar	115	42,0			
Biraz Dindar	129	47,1			
Dine İlgisiz	19	6,9			
Dine Karşı	4	1,5			

Araştırmaya basit tesadüfi örneklem seçimi ile gönüllü 286 öğrenci katılmış olup 12 öğrencinin anket formu ise geçersiz sayılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin 144'ü (%52,6) kadın, 130'u (% 47,4) ise erkektir. Katılımcıların yarısına yakını (% 44,2) 20-21 yaş arasında yer almaktadır.

Öğrencilerin yalnızca % 10,2'si 4. sınıfta okumaktadır. 4. sınıflar uygulama dersi kapsamında kurumlarda staj yaptıkları için bu sınıf düzeyinde istenilen sayıda öğrenciye ulaşamamıştır. Öznel dindarlık düzeyi açısından öğrencilerin % 42'si kendisini dindar, %47,1' i ise az dindar olduğunu ifade etmiştir. Çok dindar (% 2,6), dine ilgisiz (% 6,9) ve dine karşı (% 1,5) olanların toplam oranı diğer iki gruba göre çok düşük olmuştur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Sosyo Demografik Veri Formu: Katılımcılara ait bazı demografik bilgileri belirlemek amacıyla hazırlanan bu formda katılımcıların yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi gibi temel bilgilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca bireyin kendini dindar olarak tanımlama düzeyleri sorulmuştur. Dindarlık düzeyleri sırasıyla çok dindar, dindar, biraz dindar, dine ilgisiz ve dine karşı şeklinde beş seçenekten oluşmaktadır. Katılımcıların öznel dindarlık düzeyleri bu formda verdikleri cevaba göre değerlendirilecektir.

Tanrı Algısı Ölçeği (TAÖ): Tanrı algısını ölçmek için, Güler (2007b) tarafından geliştirilen Tanrı Algısı Ölçeği (TAÖ) kullanılmıştır. Ölçek 22 maddeden oluşmaktadır ve seçenekler 5'li Likert tipi olarak hazırlanmıştır. 535 yetişkin örneklem üzerinde yapılan güvenirlik analizinde TAÖ'nin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .83 bulunmuştur (Güler, 2007b). Sevgi ifadeleri düz puanlanırken, korku ifadeleri ters yönde puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireyin olumlu (seven/ sevgi yönelimli) bir Tanrı algısına; düşük puanlar ise olumsuz (cezalandıran/ korku yönelimli) bir Tanrı algısına sahip olduğunu gösterir. Ölçekten alınacak en yüksek puan 110, en düşük puan 22'dir. Bizim çalışmamızda, Tanrı algısı olumlu ve olumsuz Tanrı algısı olarak iki boyutta incelenmiştir. Bu çalışmamızda elde edilen güvenirlik katsayısı $\alpha = ,88$ 'dir.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama araçları, gönüllülük esasına göre ders saati içinde uygulanmıştır. Uygulamadan elde edilen veriler SPSS 20 paket programında düzenlenmiş ve aynı programla analiz edilmiştir. Analizde frekans ve yüzde dağılımları ile bağımsız değişkenli t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

3. BULGULARIN YORUMU

Tablo 2: Tanrı Algısına İlişkin Betimsel İstatistik

	N	Minimum	Maksimum	\bar{X}	S
Tanrı Algısı Puanı	274	38	110	91,58	13,75

Öğrencilerin Tanrı Algısı (TA) puanlarına bakıldığında puanların ortalamasının üzerinde ve oldukça olumlu (Min-Max = 38-110, \bar{x} = 91,58) olduğu görülmektedir. Tablo 2’de TA ölçeğine ilişkin betimsel analiz sonuçları rapor edilmiştir. Bu da katılımcıların olumsuz ve korku yönelimli bir Tanrı algısından ziyade olumlu ve sevgi yönelimli bir Tanrı algısına sahip olduklarını göstermektedir. Yani sosyal hizmet bölümü öğrencileri Allah’ı korkutan, cezalandıran, affetmeyen gibi olumsuz sıfatlarıyla tanımlamaktan ziyade daha çok seven, koruyan, affeden gibi olumlu sıfatlarıyla tanımlama eğilimindedirler. Bu sonuç konuyla ilgili yapılan araştırma sonuçlarıyla da paralellik arz etmektedir (Erdoğan, 2014; Bacanlı, 2002; Mehmedoğlu, 2011).

Bacanlı’nın (2002: 163-164) Selçuk Üniversitesinin çeşitli bölümlerinde okuyan 76 öğrenciyle gerçekleştirdiği bir araştırmada Allah’ın “merhametli(affedici)” sıfatı tüm öğrenciler tarafından işaretlenen tek seçenek olmuştur. İşaretlenme sıklığı en çok olan ikinci sıfat “Yaratıcı”, üçüncüsü ise kızlarda, “Güvenilir” erkeklerde ise “Güçlü” şıkları olmuştur Ayrıca katılımcılar Allah’ı affedici, güvenilir, yaratıcı, cömertve sevecen gibi sıfatlarla değerlendirmiştir. Bununla birlikte, araştırmada deneklerin hiç-biri cezalandırıcı sıfatlarını işaretlememiştir. Bacanlı’ya göre bu bulgular, gençlerin “tanrı” hakkında konuşmaktan çekindiklerine ve genel olarak tanrıyı korkulması” değil “sevilesi” olarak gördüklerine işaret etmektedir. Mehmedoğlu (2011: 247) ergen ve yetişkinlerden oluşan karışık bir grup üzerinde yaptığı araştırmada, katılımcıların Allah’ın merhamet, aşkınlık gibi pozitif yönlerini daha çok içselleştirdiklerini, negatif tasavvurların ise daha az yer bulduğuna işaret etmiştir. Başka bir çalışma da Tisdale, Hristiyan, Yahudi ve Müslüman dinine mensup bireyleri karşılaştırdığı araştırmasında pozitif Tanrı tasavvurunun Müslümanlarca en üst düzeyde benimsendiğini ortaya koymuştur (akt. Mehmetoğlu, 2011). Faver ve arkadaşları (2003) yaptığı çalışmada 59 sosyal hizmet bölümü öğrencisinin Tanrı imajlarını incelemeyi amaçlamıştır. Bu araştırmada katılımcılar kişisel olarak önemli gördükleri imajların başında “yaratıcı” ve “ruhsal” imajlarını işaret etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Tanrı algısı düzeyleri ile cinsiyet,bölümü isteyerek okuyup okumama durumu, sınıf düzeyi ve öznel dindarlık düzeyitürdeğişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak için ‘Bağımsız Değişkenli t Testi’ (Independent Samples t Test) ve ANOVA kullanılmıştır. Elde edilen veriler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3: Cinsiyetin Tanrı Algısı Düzeyi Üzerindeki Etkisi

Cinsiyet	N		S	T	P
Erkek	130	89,16	15,24	6,83	,009
Kadın	144	93,77	11,88		

Cinsiyet değişkeni, araştırmaya katılan öğrencilerin Tanrı algısı puanlarında anlamlı bir farklılık oluşturmuştur ($p < .05$). Kız öğrencilerin Tanrı algısı düzeyleri ($X = 93,77$), erkek öğrencilerin ($X = 89,16$) düzeylerinden daha yüksektir. Bu farklılık istatistiksel olarak da anlamlı bir farklılıktır. Erdoğan'ın (2014) çalışmasında incelendiğinde, kız öğrencilerin TA puanları ($X = 96,58$) erkek öğrencilerin puanlarından ($X = 94,96$) yüksek olmasına rağmen iki grup arasındaki fark istatistikî olarak anlamlı bulunmamıştır. Ancak bu çalışmada anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4: Sınıf Düzeyi-Tanrı Algısı Tek Yönlü Varyans Analizi(ANOVA)

Sınıf Düzeyleri	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
1. Sınıf	-	0,343	0,212	0,857
2. Sınıf	0,343	-	0,996	0,976
3. Sınıf	0,212	0,996	-	0,939
4. Sınıf	0,857	0,976	0,939	-

Tablo 5: Sınıf Düzeyine Göre Tanrı Algısı Puan Ortalamaları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S
1. Sınıf	81	94,17	11,84
2. Sınıf	77	90,53	13,69
3. Sınıf	88	90,06	16,00
4. Sınıf	28	91,58	10,59
Toplam	274	91,58	13,75

Sınıf düzeyi değişkeni ile araştırmaya katılan öğrencilerin Tanrı algıları puanı arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($p > .05$). 1.sınıfların TA puan ortalaması ($\bar{X} = 94,17$) daha yüksektir ve Tablo 5'te görüldüğü üzere genel olarak sınıfların TA puanları ($\bar{X} = 91,58$) yüksektir. Buna göre, sınıf düzeyinin artması veya azalması durumu TA puanlarını anlamlı bir şekilde etkilememiştir.

Tablo 6: Bölümü İsteyerek Okuyup Okumama Durumunun Tanrı Algısı Düzeyi Üzerindeki Etkisi

İsteyerek gelme	N	\bar{X}	S	t	P
Evet	196	93,21	11,71	16,44	,000
Hayır	78	87,50	17,30		

Sosyal hizmet öğrencilerinin sosyal hizmet bölümünü isteyerek tercih etme durumlarına göre Tanrı algısı farklılaşmaktadır ($p < .05$). Bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerin Tanrı algısı düzeyleri ($X = 93,21$), sosyal hizmet bölümüne isteyerek gelmeyen öğrencilerin Tanrı algısı düzeylerinden ($X = 87,50$) daha yüksek olup, bu farklılık istatistiksel olarak da anlamlı bir farklılıktır. Bu sonuca göre, sosyal hizmet bölümüne kendi seçimi doğrultusunda giden öğrencilerin, bu bölüme kendi istekleriyle gitmeyen öğrencilere göre daha olumlu bir tanrı algısına sahip oldukları söylenebilir. Shefor ve Horejsi (2014: 51)'nin birçok sosyal çalışmacının, tinsel ve dini inanç ve değerleriyle ilişkili mesleği tercih ve icra ettikleri vurgusu burada karşımıza çıkmaktadır. Öğrenciler de bölümü isteyerek okuma durumunun olumlu Tanrı algısıyla pozitif anlamda ilişkili olduğunu ifade edebiliriz.

Tablo 7: Öznel Dindarlık Düzeyi-Tanrı Algısı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Dindarlık Düzeyleri	Dine Karşı	Dine İlgisiz	Biraz Dindar	Dindar	Çok Dindar
Dine Karşı	-	0,980	0,000	0,000	0,000
Dine İlgisiz	0,980	-	0,000	0,000	0,000
Biraz Dindar	0,000	0,000	-	0,001	0,885
Dindar	0,000	0,000	0,001	-	0,169
Çok Dindar	0,000	0,000	0,885	0,169	-

“Dine karşı” ($\bar{X} = 60,25$) ve “Dine ilgisiz” ($\bar{X} = 63,47$) olan katılımcıların TA puanları ile “Biraz Dindar” ($\bar{X} = 91,89$), “Dindar” ($\bar{X} = 97,19$) ve “Çok dindar” ($\bar{X} = 88,14$) olan katılımcıların TA puanları arasında anlamlı farklılık vardır. Ayrıca “Biraz dindar” ile “Dindar” olan öğrencilerde TA puanlarında anlamlı bir farklılık vardır. “Dindar” katılımcılar en olumlu ($\bar{X} = 97,19$) tanrı algısına sahiptir. Bireylerin dindarlık seviyeleri arttıkça Tanrı algıları da olumlu bir şekilde değişmektedir. Dinler insana Tanrı’yı sevmeyi, O’na güvenmeyi ve olumlu bakmayı tavsiye eder. Dindarlık düzeyiniz arttıkça da bu olumluluk durumu daha da artar. Güler (2007a)’in yaptığı çalışmada da “Dindarlık düzeyi” düştükçe, Tanrı’ya yönelik algılarının daha korku yönelimli olduğu gözlenmiştir.

4. SONUÇ

İnancın kaynağında “Tanrı” bulunmaktadır ve bireyin güçlü inançları yaşamını şekillendirmektedir (Allport, 1950). Bu nedenle bireyin Tanrı’yı nasıl algıladığı onun yaşamında önemli bir konudur. Tanrı algısı konusunda birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Bunlar ruh, bedensel sağlık, hayat memnuniyeti, iş bağımlılığı, psikolojik iyi olma gibi pek çok konuyla Tanrı tasavvuru ilişkisini araştıran çalışmalardır (Kartopu, 2014). Bu durum sosyal hizmet gibi yardım mesleklerini icra edenler için de önemli bir konudur. Çünkü sosyal çalışmacıların Tanrı’yı nasıl algıladıkları birebir uygulama alanlarını etkileyebilmektedir. Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin Tanrı algılarının incelendiği bu çalışmada sonuçlar, Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerinin Tanrı’yı sevgi yönelimli ve olumlu özellikleriyle algıladığını göstermektedir.

Araştırma kapsamında Tanrı algısının; cinsiyet, subjektik dindarlık ve bölüme isteyerek gelip gelmeme açısından değişip değişmediği de incelenmiştir. Öğrencilerin bölüme isteyerek gelip gelmeme, cinsiyet ve subjektif dindarlık algılarının Tanrı algıları düzeylerinde farklılaşmaya yol açtığı; sınıf düzeyi değişkenlerinin ise öğrencilerin Tanrı algıları düzeylerinde farklılaşmaya yol açmadığı görülmüştür.

Yapılan analizlerde cinsiyetin anlamlı bir farklılık doğurduğu ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu Tanrı algısına sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca, katılımcıların öznel dindarlık seviyeleri ile Tanrı algıları arasında anlamlı farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. “Dine karşı” ve “Dine ilgisiz” olan öğrencilerin “Dindar” olan öğrencilere göre daha olumsuz bir tanrı algısına sahip olduklarını ifade edebiliriz.

Bölümü isteyerek okuma ile Tanrı algısı arasında anlamlı bir fark vardır. Sosyal hizmet bölümünde isteyerek okuyan öğrencilerin, bölümü isteyerek okumayan öğrencilere göre daha olumlu bir tanrı algısına sahiptirler.

Bu araştırmanın bulgularının ülkemizde yavaş yavaş bilimsel önemini kazanmaya başlayan tinsellik ve sosyal hizmet literatürüne katkılar sağlaması beklenmektedir. Aynı şekilde sosyal çalışmacı adaylarının kişisel var olan tinselliklerini belirlemede Tanrı algısının önemli olduğu ve bu algının gelecekteki profesyonel uygulamalarını etkileyebileceği için bu çalışma önemli veriler sağlamaktadır. Bu araştırmanın hem sosyal hizmet bilimine hem de tinsellik alanına önemli veriler sağlaması umut edilmektedir.

Tüm bu sonuçların genellenebilmesi ve desteklenmesi için farklı sosyal hizmet bölümlerinde benzer çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmada sadece sosyal hizmet öğrencilerinin tanrı algılarını ortaya koyma açısından sadece bir başlangıçtır. Daha sonra yapılacak çalışmalarla Tanrı algısının sosyal hizmet eğitimine ve daha ileri çalışmalarla etkileri tartışılabilir. Yeni çalışmalar ortaya konulabilir. Sosyal hizmet eğitimcileri ve araştırmacıları tanrı algısının ve imajının yardım ilişkisini nasıl etkilediğini incelemeleri de ayrıca gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2014). "Manevi İyi Oluş İle Dindarlık Arasındaki İlişki Üzerine Bir Değerlendirme". **C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: XVIII, Sayı: 2 Sayfa: 391-412.
- Akbaş, E. (2014). **Sosyal Çalışmada Çağdaş Eleştirel Perspektifler**. Ankara: SA-BEV Yayınları.
- Allport, G., W., (1950). **Individual and His Religion: A Psychological Interpretation**, New York: The Macmillan Company.
- Bacanlı, H. (2002). **Psikolojik Kavram Analizleri**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri** (8.baskı).Ankara: Pegem Akademi.
- Canda, E. R. and Furman, L. D. (2010). **Spiritua IDiversity In Social Work Practice: TheHeart Of Helping**, 2nd, New York, NY: Oxford.
- Duyan, V. (2012). **Sosyal Hizmet Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri**, Ankara:Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi, Ankara.Yayın No: 020
- Erdoğan, E. (2014). "Üniversite Öğrencilerinde Tanrı Algısının Dini Yönelim Biçimleri İle İlişkisi», **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 11, Sayı: 25, Sayfa: 167-185.
- Faver, C., A.;Cox,M. E.&Callahan, A. (2003). "Social Work Students' Images Of God", **Social Thought**, 22:4, 53-74
- Güler, Ö., (2007a). Tanrı' ya Yönelik Atıflar, Benlik Algısı ve Günahkarlık Duygusu (Yetişkin Örneklem), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güler, Ö. (2007b)."Tanrı Algısı Ölçeği (TA): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", **AÜ-İFD XLVIII**, sayı I, s. 123-133.
- Karataş, K. ve Erkan G. (2005). "Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitiminin Tarihçesi". **Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002: Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar**, Ankara, 18-19 Ekim 2002, Ü.Onat (Yay.Haz.), Ankara, H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu.
- Karasar, N. (2010). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**.Ankara: Nobel.
- Kartopu, S. (2014)."Yaşamı Sürdürme Nedenlerinin Tanrı Algısıyla İlişkisi", **Turkish Studies**, 9/2, 887-903.
- Kut, S. (1983). "Sosyal Hizmet Eğitiminde 22 Yıl". **H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi**, Cilt:1, Sayı:1, 1-12.

- Larsen, K. M. (2011). "How Spiritual Are Social Workers? An Exploration of Social Work Practitioners' Personal Spiritual Beliefs, Attitudes, and Practices", **Journal of Religion & Spirituality in Social Work: Social Thought**, 30:1, 17-33.
- Mehmedoğlu, A., U., (2011). **Tanrı'yı Tasavvur Etmek**. İstanbul: Çamlıca.
- Osman, F. (2012). "Modern Mantık Açısından Ahlak Çıkarımı". **Kaygı: Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi**, Sayı: 19, 159-164.
- Osman, F. (2015a). **Modern Mantık Açısından Teolojik Çıkarımlar**, (2. Baskı), Ankara: Elis Yayınları.
- Osman, F. (2015b). **Tanrı Üzerine Konuşmanın Anlamı: Din Dilinin Mantıksallığı Problemi**, (2. Baskı), Ankara: Elis Yayınları.
- Özgür, Ö. (2014). **Çokkültürcü Sosyal Çalışma**. Ankara: SABEV
- Richards, P.S., & Bergin, A. E. (2011). **A Spiritual Strategy For Counseling And Psychotherapy**. Washington, DC: American Psychological Association
- Sheafor, B. W. & Horejsi, C.J. (2014). **Sosyal Hizmet Uygulaması Temel Teknikler Ve İlkeler** (Çev. Ed. B. Çiftçi). Ankara: Nika.
- Tarhan, N. (2014). **İnanç Psikolojisi**. İstanbul: Timaş.
- Yaman, Ö.M., Kenan Karakulak ve Fatma Dağlar (2015). **Kavramlar ve Kuramlar Bağlamında Sosyal Hizmeti Anlamak-Bibliyografik Bir Değerlendirme**. İstanbul: Açılım Kitap.